

12.2.2024

**NAISIIN KOHDISTUVAN VÄKIVALLAN JA PERHEVÄKIVALLAN TORJUNNAN TOIMIKUNTA,
PÖYTÄKIRJA 1/2024**

Aika MA 12.2.2024 klo 9:00-12:00

Paikka Kh. Innostamo, Meritullinkatu 8, Helsinki tai Teams

Osallistajat (X) Päivi Sillanaukee, STM (pj.)
() Jari Keinänen, STM (vpj.)
(X) Elina Kervinen, THL (sihteeri)

Jäsen:

(X) Marjatta Hiekka, UM
(X) Minna Piispa, OM
(X) Arto Hietanen, SM
() Piia Pekola, VM
(X) Anssi Pirttijärvi, OKM
(X) Varpu Taarna, TEM
(X) Minna Viuhko, STM
() Pekka Heikkinen, POHA
() Jaakko Lindfors, OPH
() Minna Malviniemi, Valvira
(X) Elisa Niklander, THL
(X) Maria Salenius, Kuntaliitto
(X) Pekka Hänninen, Tilastokeskus

() Venla Roth, ihmiskauppa/VN
(X) Tiina Muukkonen, Jäty

Varajäsen:

(X) Janne Leskinen, UM
() Elina Ruuskanen, OM
() Heidi Kankainen, SM
() Outi Luoma-aho, VM
() Kirsi Alila, OKM
() Anna Bruun, TEM
(X) Marjo Malja, STM
() Måns Enqvist, POHA
(X) Anne Kolehmainen, OPH
(X) Kirsi Santama, Valvira
() Suvi Nipuli, THL
() Tarja Tenkula, Kuntaliitto
() Marjut Pietiläinen, Tilastokeskus
(X) Pia Mäenpää, VKST
(X) Aino Pennanen, OM
() Sanna Leppäjoki-Tiistola, Jäty

Pysyvät asiantuntijat:

() Mari McAteer, Tasa-arvovaltuutetun toimisto
() Leena Leikas, Ihmisoikeuskeskus
(X) Marjo Rantala, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
(X) Päivi Yli-Pietilä, STM/tasa-arvoyksikkö

Erikseen kutsutut asiantuntijat:

(X) Jenni Krogell, THL

Pöytäkirja

1 Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Päivi Sillanaukee avasi kokouksen. Esityslista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja (14.12.2023) on lähetetty toimikunnalle kokouskutsun mukana. Pöytäkirja hyväksyttiin.

3 Istanbulin sopimuksen toimeenpanon edistyminen hallinnonaloittain (NAPEn jäsenet)

NAPEn tehtävänä on vastata Istanbulin sopimuksen edellyttämien toimenpiteiden yhteensovittamisesta, seurannasta ja vaikutusten arvioinnista Suomessa. NAPEn valmisteleva ja koordinoiva Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2025 on keskeinen työväline tässä prosessissa, ja sen toteutus on kauden puolivälissä. NAPE toteutti ensimmäisen seurantakerroksen vuoden 2023 loppupuolella ja päätti jatkaa seurantatulosten käsittelyä vuoden 2024 ensimmäisessä kokouksessa. NAPEn jäseniä oli pyydetty esittelemään Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa hallinnonaloillaan. Ministeriöt ja alaiset virastot kertoivat toimeenpanosta nostaan esiin onnistumisiaan sekä hitaammin käynnistyneitä toimenpiteitä. Valtaosa 36:n toimenpiteen toteutuksesta on käynnistynyt hyvin, ja muutama toimenpide on jo valmistunut. Vain kolmen toimenpiteen toteutus ei ole vielä käynnistynyt. Kaksi niistä ei näillä näkymin tule toteutumaan ollenkaan.

Toimeenpanosuunnitelman seuranta ja arviointi voidaan jakaa kolmeen eri tasoon. On tärkeä tarkastella toimenpiteiden toteutumisen lisäksi pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumista sekä sitä, vastataanko toimilla Istanbulin sopimuksen velvoitteisiin. NAPE toteuttaa toimeenpanosuunnitelman seurantakerroksen vuosittain sekä sen lisäksi ulkopuolisen arvioinnin toimeenpanosuunnitelman toteutumisesta todennäköisesti vuonna 2025. Toimeenpanon edistymisestä keskustellaan pitkin kautta.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos esittelivät vastuullaan olevien toimenpiteiden edistymistä. Osa toimenpiteistä etenee hyvin, osa vähän hitaammin. He nostivat esiin etenkin toimenpiteet 2.1., 2.7., 2.9. ja 3.2. esimerkkeinä hyvin edistyneistä toimenpiteistä. Sen sijaan toimenpiteen 2.4. käynnistäminen on edennyt hitaammin. Toimenpidettä 4.5. edistetään uhripoliittisen toimenpideohjelman valmistelun yhteydessä.

Sisäministeriö esitteli ministeriön lisäksi myös Poliisihallituksen ja Maahanmuuttoviraston vastuulla olevien toimenpiteiden edistymistä. Osa toimenpiteistä on poliisin jatkuvaa työtä, joten toimenpiteen edistymistä on ollut vaikea arvioida. Onnistumisina SM nosti esille toimenpiteet 1.10., 2.1., 3.3. ja 3.6. Sen sijaan toimenpiteet 3.1., 3.4. ja 4.4. eivät tule toteutumaan.

Oikeusministeriö kattoi ministeriön lisäksi myös Valtakunnansyyttäjänviraston, Tuomioistuinviraston ja Rikosseuraamuslaitoksen vastuulla olevat toimenpiteet. Osa OM:n vastuulla olevista toimenpiteistä kuten 1.10., 2.5. ja 4.7. ovat jo valmistuneet. Samoin osa lainsäädäntöhankeista. Lisäksi OM on omalta osaltaan edistänyt toimenpiteen 3.1. toteutumista, vaikka toimenpide ei muilta osin tule toteutumaan. OM pyytää heitä poistettavaksi toimenpiteiden 3.7., 3.8. ja 4.6. vastuutahoista. Toimenpiteet 3.5., 4.4. ja 4.5. ovat käynnissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esitteli vastuulleen kuuluvien toimenpiteiden edistymistä. Kaikki toimenpiteet ovat käynnissä, ja osa on jo valmistunut, kuten toimenpide 1.4. ja 1.6. osittain.

Opetushallituksen kaikki toimenpiteet ovat joko käynnissä tai valmistuneet.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa toimenpiteitä osana normaalia toimintaansa, ja kaikki toimenpiteet ovat käynnissä, osa jo toteutunut.

Kuntaliiton toimenpiteet ovat käynnissä.

Ulkoministeriön toimenpide on toteutunut.

Esitysten jälkeen käytiin keskustelua toimeenpanosta, ja etenkin siitä, ovatko toimenpiteet edistyneet riittävästi ja miten toimenpiteiden arviointia voitaisiin entistä paremmin yhteismitallistaa. Tämä koettiin hankalaksi, mutta tärkeintä olisi ylipäänsä arvioida vastaako tehdyt toimet asetettuja tavoitteita. Osa toimenpiteistä on kirjattu varsinkin yleisellä tasolla, ja tätä voisi kehittää jatkossa siten, että toimenpiteet jaetaan alatoimenpiteisiin per vastuorganisaatio jo toimeenpanosuunnitelman valmisteluvaiheessa. Huomautettiin, että esimerkiksi STEA vaatii rahoituksen saajia mittaamaan muutosta ja esittämään mittarit, tätä voisi myös harkita seuraavaan toimeenpanosuunnitelmaan. Yhdenvertaisuusvaltuutettu kannusti NAPEa pohtimaan työn vaikuttavuutta ylipäänsä, ja muodostamaan tilannekuvaa keskeisimmistä haasteista, sekä selkeyttämään roolia tiedonkeruun koordinaatiossa.

4 NAPEREN vuoden 2023 toimintakertomus

Elina Kervinen esitteli NAPEREN vuoden 2023 toimintakertomusta nostamalla esiin vuoden aikana tapahtuneita onnistumisia. Vuonna 2023 NAPE keskittyi edistämään toiminnassaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan tunnistamista ja siihen puuttumisen vahvistamista. Lisäksi NAPE jatkoi Istanbulin sopimuksen toimeenpanon seurannan ja arvioinnin kehittämistä ja viestinnän vahvistamista NAPEREN työstä ja Istanbulin sopimuksen kansallisesta toimeenpanosta. THL:lle ohjatun lisäresurssin turvin vahvistettiin väkivallan ehkäisyn ja palvelujen rakenteiden kehittämistä ja jalkauttamista hyvinvointialueilla kansallisten suositusten mukaisesti. THL perusti kansallisen lähisuhdeväkivaltakoordinaattorien verkoston, jonka tavoitteena on levittää tietoa kansallisista ohjeista ja suosituksista, edesauttaa alueiden yhteistyötä sekä levittää hyviä käytäntöjä kansallisesti. Lähes 1500 ammattilaista sai koulutusta vuoden 2023 aikana. Esittelyn jälkeen NAPEREN vuoden 2023 toimintakertomus hyväksyttiin.

5 NAPEREN toiminta- ja viestintäsuunnitelma vuodelle 2024

Elina Kervinen esitteli NAPEREN vuoden 2024 toiminta- ja viestintäsuunnitelmaa, ja kertoi uusista ehdotuksista, mitä jäsenet olivat ehdottaneet kommenttikierroksella. NAPE suunnittelee järjestävänsä mm. pyöreän pöydän tilaisuuden seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toimeenpanosta ja yhteiskokouksen hyvinvointialueiden lähisuhdeväkivaltakoordinaattorien verkoston kanssa. Lisäksi syksyllä NAPE järjestää vuosittaisen seminaarin, sekä kehittämispäivän toimikunnalle, jossa käynnistetään seuraavan Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman valmistelu. Lisäksi Kervinen muistutti NAPEREN blogista, ja pyysi blogiin kirjoittamisesta kiinnostuneita olemaan yhteydessä. NAPEREN vuoden 2024 toiminta- ja viestintäsuunnitelma hyväksyttiin.

6 Tasa-arvo-ohjelman väkivaltaa koskevat toimenpiteet (Päivi Yli-Pietilä/STM)

Päivi Yli-Pietilä sosiaali- ja terveysministeriöstä alusti hallituksen tasa-arvo-ohjelman väkivaltaa koskevista toimenpiteistä. Yli-Pietilä oli pyytänyt NAPEREN jäseniä etukäteen miettimään mahdollisia toimenpiteitä ehdotettavaksi ohjelmaan ja halusi kuulla NAPEREN jäsenten näkemyksiä. Keskustelussa nousi esille mm. kysymys siitä, miten hallitusohjelman kirjausta poikiin ja miehiin kohdistuvasta väkivallasta edistetään. Oikeusministeriö mainitsi, että nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisessa toimenpideohjelmassa pojat ovat työn keskiössä. Työ- ja elinkeinoministeriö oli kiinnostunut poikien asemasta liittyen kunniaan liittyvään väkivaltaan, sillä pojat voivat olla sekä kunniaan liittyvän väkivallan tekijöitä että kohteita. Yli-Pietilä nosti esiin etenkin seksuaalisen häirinnän, turvakotipaikkojen lisäämisen ja Nollalinjan toiminnan turvaamisen toimenpide-ehdotuksina. Oikeusministeriöstä nostettiin esiin vielä toimenpiteet liittyen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvään ihmiskauppaa.

7 GREVION maavierailusta keskustelu (Marjatta Hiekka/UM)

Marjatta Hiekka ulkoministeriöstä kertoi GREVION tammikuisesta maavierailusta. Maavierailu onnistui hyvin ja sen päätteeksi GREVIO tapasi ministeriöiden edustajia, ja kertoi alustavia näkemyksiään. GREVIOlle toimitettiin myös lisätietoa pyynnöstä ja he alkavat koostaa arviointiraporttia. Raportti lähetetään kommentteille ulkoministeriöön, mutta kommenttien osalta ollaan pidättyväisiä. Raportti ja suositukset Suomelle tullaan julkaisemaan marraskuussa 2024. UM järjestää tällöin julkistustilaisuuden yhdessä GREVION kanssa.

8 Eduskunnan joululahjarahojen käyttö

Elina Kervinen muistutti, että NAPE-toimikunnalla on vielä 78 000 euroa jaettavana eduskunnalta saatua joululahjarahaa, joka tulee käyttää vuoden 2024 loppuun mennessä. Kervinen esitteli samalla uuden hakemuksen rahojen käyttökohteeksi. Tilastokeskus oli hakenut rahoitusta Sukupuolistunut väkivalta -tutkimuksen aineiston jatkoanalysointiin sekä tuloksia esittelevien materiaalien tuottamiseen. Työvaliokunta oli käynyt hakemuksesta pitkän keskustelun, ja päätenyt puoltamaan sitä, sillä ehdolla, että keskustelua jatkettaisiin NAPEn kokouksessa, ja jos hakemus hyväksyttäisiin, niin Tilastokeskuksen kanssa vielä tarkennettaisiin sisältökysymyksiä. Työvaliokunta siten esitti, että loput 78 000 euroa myönnettäisiin Tilastokeskukselle. Työvaliokunta myös esitti NAPelle tiettyjä aiheita, mihin Tilastokeskus voisi keskittyä. Nämä olivat 1) naisten ja miesten elämänaikaiset ja tuoreet kokemukset vainoamisesta, 2) nuorten naisten väkivaltakokemusten kokonaistarkastelu, 3) verkkoväkivalta, 4) työelämässä koettu seksuaalinen häirintä ja 5) lapsuudessa koettu ja todistettu väkivalta. Työvaliokunta piti tärkeänä, että naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan tietopohjaa vahvistetaan ja että tuotettu tieto ja materiaalit hyödyttävät valtioneuvostoa ja valtionhallintoa. NAPEn jäseniltä tiedusteltiin muita teemoja otettavaksi huomioon, ja työ- ja elinkeinoministeriö nosti vielä esiin kunniaan liittyvän väkivallan ja verkkoväkivallan väliset yhteydet. NAPE hyväksyi hakemuksen, mutta keskustelua rahoituksen tarkemmasta kohdennuksesta päätettiin vielä jatkaa Tilastokeskuksen kanssa.

9 JÄTYN kuulumiset

Tiina Muukkonen kertoi JÄTYn edellisen kokouksen kuulumiset. Järjestöt odottavat rahoituspäätöksiä ja STEA:n tuleva leikkaus puhuttaa. Puheenjohtaja Päivi Sillanaukee esitti kysymyksen rahoituspohjan laajentamisesta, ja että onko järjestöissä keskusteltu yritys yhteistyöstä ja yritysten yhteiskuntavastuusta. Muukkonen kertoi, että rahoitus on jo osin monikanavaista, osa tulee hyvinvointialueilta tai kunnilta, mutta STEA:n rooli on todella iso tällä hetkellä. TEM nosti samassa yhteydessä esiin oikeusministeriössä valmisteilla olevan kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman, jossa mm. selvitetään mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa. Lisäksi Muukkonen kertoi, että edellisessä JÄTYn kokouksessa käsiteltiin sovittelulain muutosta ja keskusteltiin sovittelusta luopumisen (hyvästä) vaikutuksista: suurin osa järjestöistä puolsi sovittelusta luopumista, mutta osa ei.

10 Ajankohtaiset asiat

Tilastokeskuksen Pekka Hänninen mainitsi lasten hyväksikäytön torjunnan EU-direktiiviin liittyvästä tietopyynnöstä, joka edellyttää Tilastokeskukselta tilastotietojen koontia.

11 Muut asiat

Janne Leskinen ulkoministeriöstä tiedotti NAPEa tulevasta Peking +30-raportointiprosessista.

NAPEn seuraava kokous 2/2024 järjestetään maanantaina 15.4. klo 12–15. 17.6. järjestetään NAPEn ja JÄTYn verkostoitumistilaisuus.

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Päivi Sillanaukee kiitti osallistujia kokouksesta ja päätti kokouksen.

Päivi Sillanaukee
toimikunnan puheenjohtaja

JAKELU

Toimikunnan jäsenet ja varajäsenet
Pysyvät asiantuntijat
Erikseen kutsutut asiantuntijat